

Kapitola

O vzdělávání

1. *Vzdělávání soudců: systém a institucionální předpoklady*

a) Nynější stav

Soudce je povinen se průběžně vzdělávat v souladu s § 82 zákona o soudech a soudcích („ZSS“).¹ Dodržení nebo porušení této povinnosti ale na soudcovu kariéru nemá přímý kladný ani záporný vliv. Nezohledňuje se ani na soudě samém, ani při rozhodování o postupu k soudu vyššího stupně (k tomu část b/ níže).

Vzdělávání na Justiční akademii se pravidelně účastní přibližně dvě třetiny soudců. Důvodem neúčasti zbylé části soudců je nejen dílčí neochota či nezájem, ale i značné zatížení soudců, zejména okresních soudů, vysokým počtem soudních spisů. I kvůli němu někteří předsedové okresních soudů v některých případech omezují účast soudců na vzdělávání na Justiční akademii. Zakotvení požadavku určité minimální účasti (část c/ níže) by tak soudcům přineslo nejen povinnost ke vzdělávání, ale i reálně prosaditelné právo. V této souvislosti je třeba doplnit, že v posledních letech se všechna školení organizovaná krajskými soudy (tzv. výjezdní školení) konají na Justiční akademii.

Pokud jde o mezinárodní srovnání s členskými státy EU (které v mnoha případech zakotvují vzdělávání soudců jako povinné), pro ČR vyplývají následující závěry získané prostřednictvím EU Justice scoreboard².

V rámci posuzování povinného vzdělávání soudců (Compulsory training for judges) lze dojít k závěru, že ČR splňuje podmínku počátečního/úvodního vzdělání (Initial training), a v této souvislosti obsadila 17. příčku z celkového počtu členských států. Je však nutno podotknout, že vzdělávání soudců v ČR je dle účinné právní úpravy povinné s tím, že odpovědnost za vzdělávání si nese každý soudce sám (a sám si volí způsob a obsah vzdělávání). Tento výzkum je přitom zaměřen i přes své označení (jak ostatně vyplývá i z textu dokumentu dále) rovněž na povinné vzdělávání justičních čekatelů. To se v ČR uskutečňuje v rámci přípravné služby.

Co se týče následného vzdělávání soudců v oblasti unijní úpravy (Continuous training activities in EU law or in the law of another Member States), umístila se ČR dle výzkumu na 26. místě s dosažením cca 17% z celkového počtu soudců.

Při zkoumání otázky vzdělávání soudců v různých soudních dovednostech (Continuous judicial training activities on various types of judicial skills), kterými je v tomto kontextu myšleno vzdělávání v neprávních disciplínách, tzv. měkké do-

¹ „Soudce je povinen dbát soustavným vzděláváním o prohlubování svých odborných právních a dalších znalostí potřebných pro řádný výkon funkce. K tomu vedle samostatného studia využívá zejména vzdělávací akce, organizované Justiční akademií, případně soudy a vysokými školami.“

² http://ec.europa.eu/justice/effective-justice/scoreboard/index_en.htm

vednosti jako je komunikace, manažerské schopnosti, zátěžové situace, etika atd., a to po základním výcviku a nástupu do funkce soudce, bylo zjištěno, že ČR se umístila na přední pozici.

b) Navrhované řešení: povinná účast na vzdělávání

K diskuzi je zakotvit v ZSS minimální standard soudcovy účasti na vzdělávání, ať už na Justiční akademii (k tomu též části d/ a e/ níže) nebo jiné instituci (část f/ níže). Rozsah této povinnosti by musel být přiměřený, tedy odpovídat nanejvýše dvěma až čtyřem vzdělávacím dnům ročně (v rozsahu 6 výukových hodin denně). Máme za to, že uvedený rozsah lze rozumně požadovat po každém soudci³ – zejména v situaci, kdy je adresátem rozsáhlé nabídky kurzů a výběr je jen na něm.

Zvažovaný systém tak lze, v jisté nadsázce, označit jako *systém kreditový*. Nepředpokládáme ale složitý systém kreditů či bodů; postačilo by dosáhnout vymezeného časového rozsahu. V souvislosti s „kreditovým“ systémem jsou k bližšímu vymezení následující otázky:

- (1) stanovenou účast by soudce musel dosáhnout v období 2 let (lze uvažovat i o období tříletém), tedy nižší účast v jednom roce by mohl nahradit zvýšenou účastí v roce následujícím;
- (2) na splnění povinnosti by se započítávala i odborná publikační či lektorská činnost; a
- (3) lze stanovit, že v období 2 let by aspoň jeden den účasti musel být splněn v oboru neprávnických disciplín.

c) Minimální povinný rozsah vzdělávání: ústavněprávní limity

Ústavněprávní hranice, v nichž se musí pohybovat systém povinného vzdělávání, vymezil Ústavní soud svým náleženem ze dne 18. června 2002, Pl. ÚS 7/02 (349/2002 Sb.). Zhodnotil, že „systém vzdělávání, [je] řízený fakticky z centra moci výkonné“, neboť právo jmenovat a odvolávat členy Rady Justiční akademie a ředitele Justiční akademie náleží ministru spravedlnosti. To je stěžejní důvod, proč dle citovaného nálezu není možné soudcům ukládat povinnost se průběžně vzdělávat *na Justiční akademii*. V této souvislosti je třeba uvést, že předmětný judikát byl vydán v jiné souvislosti (ve vazbě na hodnocení soudců) a týká se výhradně role Justiční akademie a její vazby na Ministerstvo spravedlnosti.

Povinnost průběžného vzdělávání by tak připadala v úvahu za splnění aspoň jednoho z následujících předpokladů:

- (1) *Justiční akademie nebude řízena mocí výkonnou* – konkrétně se navrhuje omezit *právní* možnost Ministerstva spravedlnosti řídit Justiční akademii

³ Je zřejmé, že příliš rozsáhlá povinná účast by narušila soudcovský výkon (počet nevyřízených spisů) a mohla vyvolat jistou pasivní rezistenci (nízká efektivita vzdělávací akce). Nicméně navrhovaný rozsah povinné účasti na vzdělávání je omezený (minimální) a k možnosti aktivovat uvedené negativní efekty se ani nepřibližuje.

(fakticky ovšem obsah vzdělávání na Justiční akademii již delší dobu určuje justice - obsah vzdělávání především určuje Rada Justiční akademie. Všechny soudy a SZ zasílají pravidelně své náměty na vzdělávání.). K tomu části e) a f) níže.

(2) *soudci se budou moci reálně vzdělávat i prostřednictvím jiných institucí, které výkonná moc nekontroluje⁴ - konkrétně se navrhuje možnost, že by se účast na vzdělávání započítávala do vzdělávací povinnosti. K tomu část f) níže.*

d) Postavení Justiční akademie ve vztahu k Ministerstvu spravedlnosti: změna pravidel o jmenování a odvolávání Rady a ředitele

Dle § 130 odst. 2 ZSS v aktuálním znění má Rada Justiční akademie 15 členů; z nich 6 jmenuje justice (po 2 předseda NS, předseda NSS a NSZ) a 9 ministr spravedlnosti tak, aby soudci a státní zástupci v Radě tvořili většinu. Aktuální § 130 odst. 2 ZSS je tak k justici podstatně vstřícnější než jeho původní znění, o kterém Ústavní soud rozhodoval ve svém výše citovaném nálezu Pl. ÚS 7/02. Tehdy jmenoval ministr spravedlnosti každého z členů Rady a zákon nevyžadoval většinové zastoupení soudců a státních zástupců.

Ministerstvo spravedlnosti zasahuje do složení Rady jen uměřeně a minoritně, natož aby vyvíjelo podstatný vliv na obsah vzdělávání. Tento dlouhodobý fakticky stav považujeme za vhodné promítnout do zákonné úpravy: Ministerstvo spravedlnosti by nadále mělo obsazovat jen menšinu členů Rady. Navrhuje se varianta, že by ze stávajícího počtu členů Rady (tzn. 15) jmenoval ministr spravedlnosti 5 členů, zbytek by byl jmenován z řad justice (2 předseda NS, 2 předseda NSS, 2 nejvyšší státní zástupce, 2 kolegium krajských soudů, 2 okresní soudy).

Jmenování členů Rady z prostředí soudů nižšího stupně považujeme za zásadní. Soudci z těchto soudů jsou primárními příjemci vzdělávání, avšak v Radě jsou reprezentováni jen omezeně (a dle nynějšího právního stavu navíc jen z vůle Ministerstva spravedlnosti). Je sice pravdou, že Justiční akademie každoročně rozesílá dotazníky všem okresním a krajským soudům a státním zastupitelstvím. Avšak obohacení Rady (a jejich komisí) o členy s každodenním kontaktem s cílovým prostředím může rozhodování o obsahu vzdělávání jen zlepšit.

K tomu, aby členy Rady mohly jmenovat též krajské a okresní soudy, nutno upravit proceduru jejich spravedlivé a transparentní volby, patrně instrukcí či vyhláškou Ministerstva spravedlnosti. Příklad např. v úvahu hlasování na kolegiu předsedů krajských soudů, hlasování při celorepublikovém setkání předsedů okresních soudů, případně hlasování korespondenční. Uvedené však vnímáme jen jako technickou a řešitelnou záležitost, která má jen okrajový význam ve srovnání s cílem dosáhnout vyváženého složení Rady.

⁴ Přitom možnost vzdělání u jiných institucí musí být *reálná* (ne pouze teoretická). Dle citovaného nálezu např. nepostačovalo, že zákon umožňoval vzdělávání též prostřednictvím Nejvyššího soudu, neboť nebylo reálné takto dosáhnout dostatečného rozsahu pro všechny soudce.

Máme za to, že Rada by měla získat též kompetence při jmenování a odvolávání ředitele Justiční akademie (dnes jsou s ní tyto kroky jen projednávány). Ředitel Justiční akademie (spolu s jejími pracovníky) sice fakticky zajišťuje jen organizaci vzdělávání, ale reálně aktivně spolupůsobí při vymezování jeho obsahu. Přibližně lze tvrdit, že Rada přináší zkušenost a kontakt s justičním prostředím a Justiční akademie určitou iniciativu a dynamiku.

e) Možnost vzdělávání u dalších institucí

Soudci mohou i dnes vzdělávací akce absolvovat kdekoli, aniž by pro ně bylo užitečné takovou účast evidovat. Při zavedení povinné minimální účasti by ale bylo nezbytné výslovně upravit možnost ke splnění této povinnosti i jinde než na Justiční akademii.

Upřednostňujeme variantu, kdy by Rada Justiční akademie a Ministerstvo spravedlnosti (to by mohlo jen samo schválit vzdělávací akci, nikoli zpochybňovat schválení udělené Radou) *předem* schvalovaly určité kurzy či přednášky. Naproti tomu, za nevhodné považujeme *následné* posuzování, zda absolvovaná vzdělávací akce splňuje požadované parametry (takový systém by byl administrativně náročný a mohl by působit velmi arbitrárně). V současné době dle ZSS Rada Justiční akademie schvaluje všechny vzdělávací akce probíhající na Justiční akademii, a to ve formě schválení Plánu vzdělávání na konkrétní rok, a poté schválení ad-hoc akcí nad plán. Rada Justiční akademie by mohla obdobným způsobem schvalovat i akce soukromých vzdělávacích institucí. I následné schvalování je sice možné, nicméně z dlouhodobého hlediska by mělo mít význam především schvalování předchozí. Časem by se např. ustálilo, že soudci mohou povinnou účast absolvovat na libovolném semináři BOVA či C.H.Beck a následně by se přidávaly další instituce s vědomím skutečnosti, že kapacita jiných institucí tak dále vhodně doplní více než 900 kurzů a 20.000 účastí, které každoročně vykazuje Justiční akademie.⁵ Přesto takovou možnost považujeme za užitečnou, neboť zdůrazňuje vlastní soudcovu odpovědnost a právo výběru, je v souladu se závěry citovaného nálezu Pl. ÚS 7/02 a vystavuje Justiční akademii jisté konkurenci (která je zvláště podstatná v situaci, kdy by soudce přišel o volbu vzdělávání se neúčastnit).

Vzdělávací akce organizované samotnými soudy splňující určitá předem vymezená kritéria by nepodléhaly schvalování. Jejich absolvování by se započítávalo na splnění povinného minimálního rozsahu vzdělávání bez dalšího.

2. Vzdělávání soudců: obsah

Ministerstvo spravedlnosti nemá ambici určovat konkrétní obsah vzdělávání. Lze však vymezit určité zásady, které by justiční vzdělávání mělo obecně naplňovat a které by případně bylo vhodné vyjádřit v ZSS. Přitom níže uvedené nepředstavuje kritiku – je nám známo, že řada vzdělávacích akcí splňuje níže uvedené již delší dobu.

⁵ Tyto údaje zahrnují vzdělávání veškerých cílových skupin, tj. nejen soudců.

Vzdělání by mělo být pestré co do obsahového zaměření i lektorského složení. Na vzdělávacím kurzu by se mělo podílet více lektorů, a to nejen soudců Nejvyššího soudu či Nejvyššího správního soudu (kteří by mohli působit též jako garanti), ale rovněž vynikajících soudců krajských či okresních soudů, akademiků, advokátů, znalců, ekonomů a zástupců dalších profesí. Obsahem kurzu by měl být nejen popis judikatury, ale i předávání praktických zkušeností získaných při souzení dané agendy, což v praxi (zejména v trestním soudnictví) již probíhá.

Je také vhodné podpořit ekonomické (finanční) a jiné neprávní odborné disciplíny, jakož i obecné interpersonální schopnosti („měkké dovednosti“). Je srozumitelné, že soudci, vzhledem ke svému zatížení, preferují semináře, jejichž obsah je pro ně využitelný bezprostředně. Avšak dlouhodobě nelze odhlížet od toho, že v některých případech kvalitu souzení omezuje ani ne tak znalost samotné judikatury jako spíše nepochopení mimoprávní odborné stránky. Je záležitostí další diskuze, nakolik zakotvit určitou povinnost mimoprávního (avšak dostatečně odborně relevantního) vzdělávání (např. z 8 vzdělávacích dnů absolvovaných v 2-letém období musí 2 dny připadat na neprávní disciplíny) a nakolik spoléhat na kvalitní a čím dále přesněji zacílenou nabídku ekonomických a jiných neprávních vzdělávacích akcí. V této souvislosti lze poznamenat, že k uvedeným tématům jsou již schváleny projektové záměry a bude se žádat o financování těchto aktivit z fondů EU.

Samostatnou část představuje vzdělávání justičních funkcionářů (zejména na okresních soudech) v oblastech managementu, procesního řízení, jakož i výměny zkušeností. Toto vzdělávání, založené a rozvíjené Justiční akademií, by mělo fungovat i nadále, a to jako povinné.

3. *Vzdělávání justičních koncipientů a justičních kandidátů*

a) O justičních koncipientech a justičních kandidátech

Model výběru soudců z justičních kandidátů, jimiž by se stávali ti nejlepší z justičních koncipientů, je podrobně popsán v kapitole xx. Bílé knihy „o soudcích“. Schválení a zavedení popsaného modelu je zcela zásadní pro další níže uvedené úvahy o systematickém vzdělávání a přípravě těchto osob na budoucí povolání soudce.

b) Zhodnocení nynějšího stavu

Justiční akademie aktuálně nabízí justičním čekatelům a asistentům širší nabídku dobrovolných kurzů. Další kurzy pro tuto cílovou skupinu organizuje ve spolupráci s některými krajskými soudy (pro čekatele a/nebo asistenty v těchto krajích). Všechny vzdělávací akce, které Justiční akademie pro čekatele a asistenty pořádá, jsou celorepublikově zaměřené a obecně absolvované. Nicméně ačkoli jsou vzdělávací akce nominálně otevřené všem, reálně se čekatelů a asistentů v určitých krajích účastní, až na výjimky, jen místní. Lze tedy uvést, že pouze úvodní adaptační kurz a závěrečné několikadenní soustředění před justičními zkouškami (cvičné psaní rozhodnutí se zpětnou vazbou od soudců) se blíží jednotnému systému vzdělávání.

V České republice tedy chybí jednotný systém čekatelské přípravy. Vzhledem navrhovanému modelu justičních koncipientů je nezbytné takový systém vybudovat: koncipienti by se jej účastnili povinně a byli také průběžně testováni a hodnoceni. Jen tak získají dostatečné znalosti relevantní pro soudcovskou profesi a jen tak o nich budou známy dostatečně reprezentativní informace, které umožní vybrat z nich na pozici justičního kandidáta a následně soudce ty nejkvalitnější.

Uvedený požadavek na „zprísňení“ (spíše však zprofesionalizování) přípravy justičních koncipientů a kandidátů (nyní čekatelů) také zřetelně odpovídá nálezu Ústavního soudu ze dne 18. června 2002, Pl. ÚS 7/02 (349/2002 Sb.), v němž se uvádí: *„Právě do procesu, předcházejícímu jmenování soudce do jeho funkce, by tak mělo být koncentrováno veškeré kvantum možných požadavků na soudce kladených, a právě zde tedy musí hodnocení odborné způsobilosti podléhat těm nejpřísnějším kritériím, vylučujícím tak již v samotném počátku možnost jmenovat soudcem osobu nedostatečně odborně způsobilou a takovou, u níž nejsou dány záruky dalšího sebevzdělávání (případně i za cenu změny dosavadní praxe za takovou, která by umožňovala do funkce soudce jmenovat pouze takovou osobu, u které již její kvality mravní, lidské i odborné byly výsledky její dřívější profese ověřeny).“*

c) *Vzdělávání justičních koncipientů: systém*

V současné době se přípravná služba justičních čekatelů řídí vyhláškou č. 303/2002 Sb., z níž vyplývá povinnost absolvovat ji v souladu s plánem přípravné služby, který musí čekatelé průběžně plnit. Nicméně další následné vzdělávání justičních čekatelů lze považovat za dobrovolné. Spolu se zavedením kategorie justičních koncipientů musí být opuštěn dnešní princip dobrovolnosti⁶ a zaveden propracovaný systém povinné účasti. Každý justiční koncipient by se tak např. jednou měsíčně účastnil dvoudenního školení, které by organizovala Justiční akademie a paralelně probíhalo v Praze a Kroměříži či Brně.⁷ Kurikulum by bylo jednotné a povinné: v prvním roce společné (včetně neprávních disciplín typu vyhledávání judikatury, práce se spisem apod.); ve druhém a třetím roce rozdělené do specializací (civilní, správní, trestní), pokud by byly zavedeny. Forma výuky byla převážně přednášková (orientovaná však prakticky) a výrazně doplňovaná samostudiem připravených studijních materiálů a dalších zdrojů.

Účel tohoto vzdělávání je naučit koncipienta (nejpozději do okamžiku, kdy se bude ucházet o pozici justičního kandidáta) aplikovat právo na zadaný případ

⁶ Dobrovolná účast na vzdělávání je zčásti dána i skutečností, že znalosti a zkušenosti jednotlivých asistentů a čekatelů jsou při vstupu do justice různé. Navrhovaný systém justičního koncipientství by vedl k větší jednotnosti nastupující kohorty (menší potřeba pravidel pro započítávání vzdělávání absolvovaného jinde, rozdílových zkoušek apod.). Žádný justiční koncipient by tak neměl být zproštěn účasti na vzdělávání a zejména na testech (jen tak bude zajištěna porovnatelnost při výběru justičních kandidátů).

⁷ Aktuální počet justičních koncipientů (dnes: asistentů a čekatelů) je přibližně 1300. Lze tak předpokládat, že v každé výukové akci by stačilo uspořádat dva běhy v Čechách a dva běhy na Moravě. Požadavek, aby vzdělávání probíhalo v každém kraji, nepovažujeme za realistický.

V případě vícedenních kurzů je vhodné upřednostňovat Kroměříž vzhledem k tamějším ubytovacím kapacitám. Nepovažujeme ale ani za nadměrnou zátěž, pokud by si mladší člověk několikrát do roka zařídil nocleh v Praze či Brně.

natolik dobře a samozřejmě, že by jej odborná stránka neomezovala v souzení. Dobrý řidič automobilu řadí rychlostní stupně automaticky, aniž by mu to ubíralo čas a pozornost. Vzdělávání by přitom nedublovalo výuku na právnických fakultách, ale bylo zaměřeno na příklady, judikáty a postupy.

Justiční akademie již vytvořila kvalitní systém vzdělávání vyšších soudních úředníků (v podrobnostech část 5. níže), zahrnující dobře definované povinné kurikulum, široký lektorský tým, vlastní výukové materiály (včetně např. elektronických cvičných spisů) i metodiku testování. Tuto zkušenost je třeba využít a vytvořit systém přípravy justičních koncipientů. Ten by měl být obdobně kvalitní, avšak samozřejmě zaměřený na potřeby koncipientů jakožto absolventů magisterského právnického vzdělávání.

Justiční koncipienti by byli pravidelně testováni ve schopnosti aplikovat nabyté znalosti a vyhodnocování. Hodnocení za celé tříleté období působení justičního koncipienta by bylo významným podkladem při výběrovém řízení na justičního kandidáta.

d) Vzdělávání justičních koncipientů: přínosy a dopady

Kvalitní vzdělávací systém bude řada justičních koncipientů vnímat spíše jako výhodu. I nyní je z jejich strany po vzdělávání vysoká poptávka, omezovaná ovšem ochotou jednotlivých soudů je na tyto vzdělávací akce uvolňovat. Lze vysledovat přístupy soudů od vstřícných a liberálních až po poněkud nevolnické.

Systém vzdělávání přispěje k tomu, že se praxe justičního koncipienta stane atraktivní alternativou praxe koncipienta advokátního. Pokud praxi justičního koncipienta podstoupí více kvalitních právníků, bude i soutěž o pozici justičního kandidáta (a následně soudce) kvalitnější. Nepovažujeme ani za problematické, že někteří justiční koncipienti, kteří při výběrovém řízení na justičního kandidáta vícekrát neuspějí, přejdou do advokacie. Naopak je přirozené, že se justiční koncipienti obměňují, přenášejí své zkušenosti do advokacie (zejména litigační praxe) a zvyšují její porozumění justici a jejím procesům.

e) Vzdělávání justičních kandidátů

Jen nízké procento justičních koncipientů se stane justičními kandidáty, z těch se však již soudci stane podstatná část. Platí tedy, že skupina justičních kandidátů bude dostatečně malá, aby pro ně bylo vůbec možné uspořádat náročné a nákladné dovednostní vzdělávání v malých skupinách, a zároveň natolik blízká soudcovské pozici, že se toto nákladnější vzdělávání z hlediska České republiky vyplatí.

Během jednoleté praxe justičního kandidáta by tak dotčení již neměli absolvovat velké, přednáškově laděné vzdělávací akce zaměřené na znalost práva (ta se u justičních kandidátů předpokládá). Naopak by měli být na Justiční akademii vzdělávání po malých skupinách v soudcovských dovednostech při významné a individualizované zpětné vazbě lektorů. Justiční kandidáti by tak povinně absolvovali kurzy jako: psaní soudních rozhodnutí, simulované soudní řízení, poučování účastníků v jednací síni, výslech svědka nebo organizace týmové práce a

vedení asistentů a soudních úředníků. Jevilo by se jako vhodné, aby tyto typy vzdělávacích akcí absolvovali již justiční koncipienti, nicméně je otázka, zda je možné při počtu 1300 asistentů/koncipientů tento požadavek realisticky naplnit.

K tomu je vhodné dodat, že Justiční akademie řadu let pořádá takto zaměřené vzdělávací akce pro začínající soudce. Vzhledem k rozumné pravděpodobnosti, že se justiční kandidát stane soudcem, by řada z těchto kurzů byla přeřazena mezi povinné kurikulum absolvované justičním kandidátem.

f) Vzdělávající osoby: soudcovští stážisté u Justiční akademie

Vzdělávání justičních kandidátů a příprava na justiční zkoušky vyžaduje mnoho hodin lektorského času i pečlivou přípravu. Lektory zde přitom rozumně mohou být pouze soudci. Rádi bychom poděkovali těm, kteří takové kurzy pořádají již nyní, vedle svých každodenních povinností. Protože by se ale celkový rozsah praktické výuky měl podstatně zvýšit, navrhuje se, aby ji pátečně zajišťovali soudci, kteří by byli k Justiční akademii přiděleni na jednoletou či dvouletou stáž (na výuce by se přirozeně i nadále podíleli soudci, kteří by byli ochotni lektorovat vedle souzení). Právě předávání nabytých praktických zkušeností při přednáškách a seminářích budoucím soudcům je ideální cíl soudcovské stáže u Justiční akademie.⁸

Jisté pochybnosti by mohl vyvolávat náleží Ústavního soudu ze dne 18. června 2002, Pl. ÚS 7/02 (č. 349/2002 Sb.), který vylučuje přidělování soudců k Ministerstvu spravedlnosti. Máme však za to, že navrhovaný systém uvedený náleží neobchází, neboť Justiční akademii nenáleží mocenská oprávnění Ministerstva spravedlnosti,⁹ soudci by se zabývali výhradně vzděláváním a po novelizaci popsané v části 2. e) výše by se vztah mezi Ministerstvem spravedlnosti a Justiční akademií dále oslabil.

4. Vzdělávání vyšších soudních úředníků

Kvalifikační vzdělávání vyšších soudních úředníků („VSÚ“) – tj. vzdělávací program, jehož absolvent může zastávat pozici VSÚ – vychází z novely zákona č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství; tato novela nabyla účinnosti v roce 2013. Vyžaduje se, aby budoucí VSÚ absolvoval 120 dnů prezenčních soustředění na Justiční akademii (aktuálně jsou tyto dny prezenční výuky rozvrženy tak, že studium VSÚ je dvouleté). Justiční akademie na základě uvedené novely vytvořila nový systém vzdělávání VSÚ,

⁸ Naopak márne za to, že by u Justiční akademie neměli působit stážisté za účelem vyučovat vzdělávací akce pro soudce. Musí zůstat zachována dosavadní pestrost vzdělávání, kdy se na vzdělávacích akcích pro soudce podílí stovky odborníků, tedy není monopolizována u několika málo „stážistů“. Pokud by úlohou stážistů měla být tvorba vzdělávacích koncepcí, kolidovalo by to s působností Rady a případně i citovaným náleží Pl. ÚS 7/02.

⁹ Máme za to, že na justiční vzdělávání nemusí dopadat tato pasáž citovaného náleží: „Členství v poradních orgánech ministerstva, vlády i obou komor Parlamentu pak jistě zahrnuje i relevantní plnění úkolů těchto odlišných složek státní moci a působení soudců v uvedených orgánech je tak v rozporu s principem dělby moci, nehledě k tomu, že osobní a mimosoudní vazby, k nimž při takové činnosti dochází, nevyhnutelně zvyšují pravděpodobnost možného střetu zájmů a činí tak nestranost v podobě nepodjatosti soudců zpochybnitelnou.“

s novým kurikulem, novými lektory, a významnými distančními oporami (elektronickými skripty, cvičnými spisy apod.). Výuka je zaměřena vysoce prakticky, zejména na řádné provádění konkrétních procesních úkonů VSÚ. Základ studia je společný, zatímco v jeho poslední třetině se studenti dělí dle specializací (obecná specializace civilní a trestní, přičemž korporáční a insolvenční agenda je volitelnou částí).

Považujeme za vhodné tento systém kvalifikačního vzdělávání zachovat. Současný rozsah, skladba (důraz na praktickou činnost, lektori z řad justice) a podmínky účasti ve studiu jsou ze strany vedení soudů hodnoceny kladně a považovány za plně vyhovující. Počet 120 dnů považujeme za přiměřený vzdělávací potřebě. Stejně tak by měla být zachována povaha rezortního vzdělávání: akreditace tohoto studijního oboru ve formě otevřeného bakalářského studia by přinášela řadu nevýhod a žádné podstatné výhody.

Potřebné je ale zakotvit povinnost již vystudovaných VSÚ k průběžnému vzdělávání v dalších letech. Každý takový VSÚ by měl absolvovat průběžné vzdělávání v rozsahu 5 dnů v roce, a to výhradně v rámci vzdělávacích akcí nabízených Justiční akademii. Justiční akademie by přitom měla VSÚ umožnit výběr z více různých tematicky zaměřených vzdělávacích soustředění.

5. *Vzdělávání ostatních soudních pracovníků*

Vzhledem k různorodosti pozic a jednotlivých dovedností se navrhuje zachovat dosavadní systém oddělených kurzů, zpravidla pořádaných Justiční akademii. Ta by měla poskytovat pestrou nabídku soudním úředníkům (např. kancelářský řád, úprava písemností, datové schránky) i správě soudů (např. hospodaření s majetkem státu, veřejné zakázky nebo investiční záměry).

Navrhuje se na každém krajském soudu zavést koordinátora vzdělávání, který by úzce spolupracoval s Justiční akademii a podílel se na organizaci vstupních školení i průběžného vzdělávání v daném kraji. Tento krajský koordinátor by také metodicky vedl střední management jednotlivých soudů tak, aby byly řádně sledovány dovednosti pracovníků (od dozorcích úřednic až po zapisovatelky) a jejich vzdělávací potřeby. Přitom by vycházel z metodologického zázemí zpracovaného Justiční akademii (katalog kompetencí, činností a vzdělávacích potřeb pro jednotlivé pracovní pozice).